

V. TÜRKİYE LİSANSÜSTÜ ÇALIŞMALAR KONGRESİ

(12-15 Mayıs 2016 Isparta)

5th Turkey Graduate Studies Conference

(12-15 May 2016 Isparta)

Tuğberk UĞURLU* - Sümeyye SEVİNÇ**

Emeti ÇALIŞKAN*** - Ayşenur AYDINLI****

Hilal ÖZDEMİR***** - Rabia YILDIRIM*****

Giriş ve Tanıtım

2002 yılında kurulan İلمي Etüdler Derneği, nitelikli ilim adamı yetiştirmek, ilmî anlayışı İslam medeniyetinin köklerinden hareketle yeniden yorumlamak ve yeni bir hayat nizamı için gerekli bilgi birikimi oluşturmak üzere çalışmalarına yön vermektedir. Lisansüstü çalışmalar yapan araştırmacıların, ortak dil ve yöntem geliştirmelerine imkân ve zemin sağlamak, Türkiye’de yaşanan özgün akademik üretim sorununu aşmaya yönelik kuşatıcı yaklaşımları teşvik etmek amacıyla düzenlenen Türkiye Lisansüstü Çalışmalar Kongresi, sosyal bilim çalışmalarında önemli bir boşluğu doldurmaya başlamıştır. Bu çerçevede, genç akademisyenler arasında çok yönlü bir iletişim ve tecrübe aktarımı imkânı oluşturularak çalışmaların zenginleştirilmesi ve bilim

* Arş. Gör., Dumlupınar Üniversitesi İlahiyat Fakültesi, Hadis Anabilim Dalı

** Arş. Gör., Dumlupınar Üniversitesi İlahiyat Fakültesi, Tefsir Anabilim Dalı

*** Arş. Gör., Dumlupınar Üniversitesi İlahiyat Fakültesi, İslam Hukuku Anabilim Dalı

**** Arş. Gör., Dumlupınar Üniversitesi İlahiyat Fakültesi, Tasavvuf Anabilim Dalı

***** Arş. Gör., Dumlupınar Üniversitesi İlahiyat Fakültesi, Arap Dili ve Belagati Anabilim Dalı

***** Arş. Gör., Dumlupınar Üniversitesi İlahiyat Fakültesi, Din Eğitimi Bilim Dalı

dünyasına kazandırılması amaçlanmaktadır. Ayrıca Türkiye’deki lisansüstü çalışmaların niteliğinin artırılması yönünde ortaya konan çabalara katkı sağlamak Kongrenin temel hedefleri arasındadır. Buna göre Kongreye lisansüstü çalışmalarına devam eden veya yüksek lisansını ya da doktorasını son iki yıl içerisinde tamamlamış olan araştırmacılar katılmaktadır.

İlki 2012 yılında Konya’da, ikincisi 2013 yılında Bursa’da, üçüncüsü 2014 yılında Sakarya’da, dördüncüsü 2015 yılında Kütahya’da gerçekleştirilen Türkiye Lisansüstü Çalışmalar Kongresi’nin (TLÇK) beşincisi 12-15 Mayıs 2016 tarihleri arasında Isparta’da gerçekleştirilmiştir. TÜBİTAK tarafından desteklenen kongre İlmî Etüdler Derneği (İLEM), Süleyman Demirel Üniversitesi iş birliğiyle düzenlenmiştir. V. TLÇK Prof. Dr. Sevgi Kurtulmuş, Prof. Dr. Durmuş Günay, Prof. Dr. Mustafa Acar ve Prof. Dr. Murat Ali Dulupçu’un katılacağı “Bilimsel Çalışmada Anlayış ve Yorumlama” başlıklı panel ile başlamıştır. Kongreye Edebiyat, Eğitim, Felsefe, Hukuk, İktisat, İlahiyat, İletişim, İşletme, Mimarlık ve Şehircilik, Sanat, Siyaset Bilimi, Sosyal Politikalar, Sosyoloji, Tarih ve Uluslararası İlişkiler konu başlıklarında 900 özet başvurusu yapılmış olmasına rağmen özetlerden sadece 350 tanesi kabul edilmiştir. Özet değerlendirmesi ardından gelen 200 metinden 121 bildiri 32 oturumda sunulmaya hak kazanmıştır. Kongrenin başkanlığını Dumlupınar Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dekanı Prof. Dr. Haluk Songur, Koordinatörlüğünü Arş. Gör. Ümit Güneş’in yaptığı kongrenin düzenleme kurulu üyelerini Yrd. Doç. Dr. Ahmet Songur, Prof. Dr. Bilal Kemikli, Prof. Dr. Murat Çemrek, Prof. Dr. Nihat Erdoğmuş, Doç. Dr. Lütfi Sunar, Yrd. Doç. Dr. Yusuf Alpaydın, Öğr. Gör. İbrahim Demirtaş, Ahmet Toklucuoğlu ve Kubilay Zekai Eroğlu yürütmüştür.

I. Salonda Gerçekleşen Oturumlar

1. Oturum

V. Türkiye Lisansüstü Çalışmalar Kongresi’nin 13 Mayıs 2016 Cuma günü gerçekleşen 1. Oturumu Türk İslam Edebiyatı alanında yapıldı. Süleyman Demirel Üniversitesi Türk Dili ve Edebiyatı Bölümü’nde Doç. Dr. olan Selami Turan riyasetinde gerçekleşen oturumda dört konuşmacı tebliğini sundu. Oturumun ilk konuşmacısı İstanbul Üniversitesi Türk-İslam Edebiyatı Ana Bilim Dalı’nda Araştırma Görevlisi

olan Nesibe Kablander, yetmişin üzerinde nüsha inceleyerek hazırladığı “Tezkiretü’l-Evliyâ’yı Türkçeye Tercüme Ettiği İddia Edilen Bazı İsimlere Dair Eleştirel Bir İnceleme” başlıklı tebliğini takdim etti. Kablander, Ferîdüddîn-i Attâr’a ait olan bu eseri tercüme ettiği iddia edilen çeşitli isimlere değinerek bunların çoğunun kendilerine isnat edilen tercümelerin mütercimi olmadıklarını ilmî verilerle ortaya koydu.

Ankara Üniversitesi Türk-İslam Edebiyatı Ana Bilim Dalı’nda Araştırma Görevlisi olan ikinci konuşmacı Bilge İlhan, “Âşık Ruhsatî’nin Uğru İle Kadı Hikâyesinde Kur’an’ın Yansımaları: Âyet İktibasları” adlı tebliğini sundu. İlhan bu çalışmada Edebiyatımızda vücuda getirilen eserlerin Kur’an’ın getirdiği esaslar ile şekillendiğini vurgulayarak hem klasik edebiyat şairlerinin hem de halk edebiyatı şairlerinin Kur’an’dan izler taşıdığını ifade etti. Bu çalışmada konuşmacı, Uğru ile Kadı hikâyesinde ayetlerin geçtiği metinleri tespit ederek iktibasa ve telmihe konu olan ayetleri belirterek bu ayetler vasıtasıyla şairin okuyucuya hangi iletiyi vermek istediğini açıklamaya çalıştı.

Oturumun üçüncü tebliği “Nakkaşların Gözünden Hüsrev ü Şirin”, Boğaziçi Üniversitesi Türk Dili ve Edebiyatı Ana Bilim Dalı’nda çalışmalar yapan Ömer Pehlivan ve Ömer Avcı tarafından hazırlanmış olmasına rağmen Ömer Avcı’nın kongreye katılmamasından dolayı Ömer Pehlivan tarafından sunuldu. Bu tebliğde Nizâmî’nin Hüsrev ü Şirin Mesnevisi mihver alınarak, gerek Anadolu Bölgesinde gerekse diğer bölgelerde eserin minyatürlere yansıma biçimi ve nakkaşlarca nasıl yorumlandığı konuları üzerinde duruldu.

Oturumun son tebliği “Lütfî’nin Manzum Kırk Hadis Tercümesi”, Isparta Mustafa Koç Anadolu Lisesi’nde öğretmen olan Atila Gökdemir tarafından sunuldu. Gökdemir sunumuna genel olarak Kırk Hadis ile ilgili bilgileri vererek başlamış ve daha sonra tebliğin asıl konusu olan, 16.yy.’da Lütfî mahlası ile kaleme alınan Müslüman Türklerin edebî zevk ve üsluplarına örnek teşkil eden, manzum hadis tercümesi üzerinde durdu.

5. Oturum

“Çağdaş Türk Edebiyatı” başlıklı 5. oturum Yrd. Doç. Dr. Berat Açıl’ın başkanlığında gerçekleştirildi. Oturum, Yasemin Ulutürk’ün “Postmodernizmde ‘Yeni Tarihselcilik’ Tezahürü: Pinhan” isimli tebliği ile başladı. Ulutürk, tarihsel ve kurgusal olanın sentezlendiği postmodernizm akımına değinerek bu anlayış doğrultusunda gelişen “yeni tarihselcilik” akımından bahsetti. Ulutürk daha sonra Elif Şafak’ın “Pinhan” adlı eserinin bu tarzı temsil eden önemli eserlerden biri olduğunu belirterek yeni tarihselciliği bu eser üzerinden somutlaştırarak anlattı.

Oturum, Yasemin Yazıcı’nın “Türk Basınında Japonya: 1945 Akşam Gazetesi Örneğinde” isimli tebliği ile devam etti. Bu tebliğde Yazıcı, kısaca Japonya’nın tarihî sürecinden bahsederek, Japonya’nın edindiği galibiyetlerin Türk yazınında nasıl karşılık bulduğuna değindi. Konuşmacı, 1945’te Akşam gazetesinde Halide Edip Adıvar, Refik Halit Karay, Vâlâ Nureddin (vâ-nû) ve Macid Arda’nın yayımlanan köşe yazıları üzerinden konunun Türk halkı tarafından nasıl algılanıp aktarıldığını inceledi.

Esra Tokat ise, “Çağdaş Türk-İslam Mimarisinde İslam Öncesi Geleneklerin İzleri: Akçakoca Merkez Camii” konulu tebliği ile oturuma katıldı. Konuşmacı, özellikle Türk mimarlığının ulusal kimliği üzerinde durarak tarihî süreç içerisinde Türk mimarisinin sahip olduğu özelliklere değindi. Bu süreçte en önemli unsurlardan birinin Türklerin İslam öncesi geleneklerinin olduğunu belirten Tokat, tüm bu geleneksel unsurların XXI. yüzyılda Akçakoca Merkez Camii ile nasıl yansıtıldığını inceledi.

Oturumun son konuşmacısı Segâh Tekin, “Evrensel İnsan Hakları Bağlamında Türkiye’nin İltica Hakkı Uygulaması” başlıklı tebliğini sundu. Tebliğde mültecilerin haklarını temel çerçevede tanımlayıp konuyu insan hakları bağlamında ele alan Tekin, dünyada mültecilerin yaşadıkları sorunlara değindi. Konuşmacı genel bir girişin ardından Türkiye’nin coğrafi konumunun da önemine değinerek Türkiye’de iltica politikasını günümüze kadar geçirdiği süreç ile birlikte değerlendirdi.

9. Oturum

Türk-İslam Santları Tarihi başlıklı 9. oturum Yrd. Doç. Dr. Melek Dikmen başkanlığında gerçekleştirildi. “Sanat Yönüyle Yahya Efendi Kabristanı Mezar Taşları”

isimli tebliği ile Tuba Ruhengiz Azaklı oturumun ilk konuşmacısıydı. Konuyla ilgili literatür incelemesi ve konunun uzmanlarıyla yaptığı görüşmelerin yanı sıra saha araştırması da yaptığını belirten Azaklı, Yahya Efendi kabristanı örneği ile sanatın devirlere göre değişimini mezar taşları üzerinden takip etmenin mümkün olduğuna dikkat çekti.

Ardından Fatma Şeyma Boydak “Fâtih Devri Cild San’atı” isimli tebliğini sundu. Boydak, tebliğinde Fatih Sultan Mehmet dönemini siyasî, askerî, ilmî, kültür ve sanat gibi birçok açıdan ele aldı. Fatih’in sanata olan ilgisinde aldığı ilmin özellikle etkili olduğunu belirtti. Konuşmacı, Fatih devri cild sanatı üzerinde yaptığı ayrıntılı incelemeleri ile bu dönemin kitap san’atlarının zenginliğini ortaya koydu.

Oturum Ayşe Ersay Yüksel’in, “Sanatkâr ve Sanatsever Bir Hükümdar: Sultan II. Abdülhamid” başlıklı tebliği ile devam etti. Konuşmacı, II. Abdülhamid döneminin Osmanlı modernleşme tarihindeki önemini vurgulayarak, bu dönemi genel hatlarıyla sunduktan sonra II. Abdülhamid’in sanata olan yoğun ilgisinden bahsetti. Birçok sanat türüyle ilgilenen padişahın ahşap sanatına özel ilgisi olduğunu belirtti. Tebliğini görsel örneklerle destekleyen Yüksel, II. Abdülhamid’in sanatın oluşum ve gelişim sürecine olan katkılarını anlattı.

Oturum Sedat Soyalp’in “Denizli Sarayköy’de Osmanlı Dönemi Mezar Taşları” isimli tebliği ile son buldu. Konuşmacı, Denizli Sarayköy’de yaptığı saha araştırması ile elde ettiği verileri birtakım özelliklerine göre sıralayarak bunlar içerisinde seçtiği 14 adet mezar taşını incelediğini belirtti. Soyalp, seçtiği bu mezar taşları üzerinde yaptığı detaylı incelemeden elde ettiği sonuçları paylaştı.

13. Oturum

Yrd. Doç. Dr. Abdülkadir Macit koordinatörlüğünde gerçekleşen 13. Oturumda dört İLEM lisans öğrencisi katılımcı olarak yer almıştır. İlk konuşmacı Yeni Yüzyıl Üniversitesi, Siyaset Bilimi ve Uluslararası İlişkiler bölümü öğrencisi olan Yasin Küçükaya “ ‘Aşiret Direnci’nden ‘Kurucu İktidar’a: Asabiyet İlişkileri Açısından Barzaniler” isimli çalışmasını sunmuştur. Konuşmacı tebliğinde asabiyet sahibi toplumların çeşitli çalkantıların yaşandığı coğrafyalarda kendi idarelerini kurarken

zorlanmadıklarına temas ederek Barzanilerin başlangıçta lokal bir direnç gösterirken daha sonra makro bir şekilde büyüyerek İbn Haldun'un bu konudaki görüşünü doğrular nitelikte olduğunu ifade etmektedir.

İkinci konuşmacı İstanbul Üniversitesi Din sosyolojisi Ana Bilim Dalı öğrencisi olan Köksal Pekdemir, “İbn Haldun’un Devletin Devamı İçin Adalet İlkesine Yaptığı Vurgu ve Ak Parti’nin Geleceğinde Adaletin Rolü” isimli tebliğini sunmuştur. İbn Haldun düşüncesinde adaletin devletin devamını sağlayan son derece önemli bir ilke olduğunu vurgulayan Pekdemir, Mukaddime’den hareketle Haldun’un yaşadığı dönemin genel şartları içerisinde devletin durumunun değişmesinde adaletsizliklerin ne gibi etkisinin olduğu, buradan hareketle adaletin tesisinin özelde Ak Parti genelde bugünün hükümetleri için ne derecede olması gerektiğine değindi.

Oturumun üçüncü tebliği Boğaziçi Üniversitesi Siyaset Bilimi ve Uluslararası İlişkiler bölümü öğrencisi olan Oğuzhan İrgüren tarafından sunuldu. İrgüren “Marx’ın Değer Anlayışı ve Emek İle İlişkisi” başlıklı çalışmasında Marx’ın değer anlayışı ve onun emek ile olan ilişkisini inceleyip kapitalizmin köklerinin uzandığı değer dünyasını sunmaya çalıştı.

Oturumun son konuşmacısı Boğaziçi Üniversitesi İktisat Bölümü öğrencisi olan Yusuf Suha Kulu, “Tek Partili Dönem Türkiye İktisadı” isimli çalışmasında, o dönemde yaşanan küresel ekonomik kriz ve 2.Dünya Savaşı olmak üzere iki önemli olaya temas ederek Türkiye Cumhuriyeti’nin kuruluşundan tek partili döneme kadar geçen süreçteki iktisadî politikaları ve uygulamalarını ele aldı.

17. Oturum

Kongrenin 17. Oturumunda “Deneyselin Zemininde Bir Mimarlığı Okuma Denemesi: Vitruvius Üzerinden Serpentine Galeri Pavyonları Okumaları”, “Yüksek Bina Tasarımında Katı Strüktürlerden Sürdürülebilir Yapılara: İstanbul’da Üç Yapısal Yaklaşım Süreci ”, “Yaşanabilirlik Kavramı Bağlamında Kamusal/Açık Mekânların Değerlendirilmesi: Kırklareli Kent Merkezi Örneği ” oturumları ile Doç. Dr. Şefika Gülin Beyhan başkanlığında Mimarlık Tarihi ve Düşüncesi oturumu yapıldı.

Oturumun ilk tebliğcisi Benan Dönmez, “Deneysel Zeminde Bir Mimarlığı Okuma Denemesi: Vitruvius Üzerinden Serpentine Galeri Pavyonları Okumaları” adlı bildirisini sundu. Mimarlık oluş zemininin neredeyse stabil hale geldiği noktada, mevcut olandan farklılaşan yeni açılımların aranması ile tanımlanmış alanlardan bağımsızlaşmaya eğilimli bir mimarlık tavrının öncelenmekte olduğunu söyledi. Mimarlığın teorik ve pratik alanlarına bütünüyle sinmeye niyetlenen deneme arayışı, zihinde yer edinen kalıplaşmış ve geçerli kabul edilenin yıkımı aracılığıyla mümkün olabilmekte ayrıca mimarlığı daha kontrolsüz ve her türlü olasılığa açık potansiyel bir aralığa dönüştürmekte olduğundan bahsetti.

Oturumun ikinci tebliğcisi Tuba Sarı, “Yüksek Bina Tasarımında Katı Strüktürlerden Sürdürülebilir Yapılara: İstanbul’da Üç Yapısal Yaklaşım Süreci” adlı bildirimini sundu. Sarı, Endüstri devriminin sonucunda gelişen teknoloji ve nüfus artışıyla birlikte ortaya çıkan hızlı ve altyapısız kentleşme süreci doğal kaynakların hızla tükenmesine, fiziksel ve biyolojik çevrede büyük sorunlara yol açtığından bahsetti. Oturumun üçüncü tebliğcileri Azem Kuru ve Mete Korhan Özkök oturuma katılamadılar.

21. Oturum

İlk tebliğini “Kentsel Ekonomik Kalkınma ve Çevre Sorunu: Burdur’da Mermercilik Sektörü” başlığı ile Onur Uzer sundu. Uzer tebliğinde kentsel ekonomik kalkınma sürecinin yeni ekonomik sektörlerinden biri olan Mermercilik sektörünü Burdur örneğinde ele aldı. Bu bağlamda sunumunu görsel malzemeyle zenginleştiren Uzer, Burdur’da yerel sermaye üzerinden mermer sermayeyi incelediğini dile getirdi. Buna mukabil programa katılamayan Betül Ok oturumun “İbn Haldun ve Kenti Anlamak” adlı ikinci tebliğini sunamadı.

Bir sonraki tebliğin sahibi Mesut Koçak ise “Organik Gıdaya Ulaşım Sorunu Kapsamında Çokuluslu Şirketlerin Rolü: Depoya Değil Toprağa!” başlıklı sunumunda organik gıdaya erişebilme soruna dikkat çekerek kültürel tohumlarda meydana gelen gelişmelere dair açıklamalar yaptı. Koçak, tebliğinde meseleye dair sorunları örnekler eşliğinde ele aldı.

Oturumun “Kültür, Medeniyet ve Teknik Kavramları Etrafında Sezai Karakoç ve Nurettin Topçu düşüncesinde İslam-Batı Karşıtlığı” başlıklı son tebliği ise Cem Kotan’a aitti. Kotan, tebliğinde Sezai Karakoç ve Nurettin Topçu’nun kültür, medeniyet ve teknik kavramlarına dair düşüncelerini mukayese etmesinin yanı sıra iki düşünürün “biz” ve “öteki” kavramlarını İslam-Batı karşıtlığı çerçevesinde izah etti. Bu bağlamda Kotan “öteki” olarak nitelen Batı’nın karşısında “biz kimliği” ile Topçu’nun Anadolu coğrafyasını, Karakoç’un ise bütün İslam toplumlarını kastettiğini ifade ederken bu hususta Topçu’nun görüşünü tercih ettiğini belirtti. Oturum dinleyicilerin soruları ve katkıları ile devam etti.

25. Oturum

Birinci salonda gerçekleşen “Kültürel Çalışmalar” konulu üçüncü oturum (25. oturum) ise Prof. Dr. Murat Okçu riyasetinde icra edildi. Eyüp Al ile Gökhan Şener’in hazırladığı “Adorno ve Horkheimer’da Aklın Soykütüğü” başlıklı ilk tebliği Eyüp Al takdim etti. Eyüp Al sunumunda eleştirel düşüncenin ilk temsilcileri Adorno ve Horkheimer’in felsefi geleneği içerisinde aklın ele alınış biçimlerine dair eleştirileri inceledi. Eleştirel teorinin kökenlerine işaret eden Eyüp Al, meseleyi öznel ve nesnel aklın kavramsallaştırılması bağlamında değerlendirdi. Ayrıca Eyüp Al, insanın her şeyi tahakkümünün kaynağını sorgulayarak aklın araçsal değeri üzerinde durdu.

Ardından oturumun ikinci tebliğcisi Özge Önenerk “Zafer Gazetesi’nde Yer Alan Tefrika Romanlar ve Kimlik İnşası: Batılılaşma, Antikomünizm, Antifaşizm” isimli bildirisini takdim etti. Önenerk bildirisinde Zafer Gazetesi’ndeki tefrika romanlarını batılılaşma, antikomünizm ve antifaşizm açısından değerlendirdi. Dönemin siyasal ideolojik söyleminin tefrika romanlarında yansıtıldığına işaret eden Önenerk 1949-1953 arasındaki romanlarda batıcılık, antikomünizm ve antifaşizm inşasının yapıldığını ileri sürdü. Önenerk kimlik inşası bağlamındaki değerlendirmelerini romanlardan verdiği örneklerle somutlaştırdı.

Son olarak oturuma Özlem Özdemir “Bir Öznellik Deneyimi Olarak Taşra ve Otobiyografik Anlatı” isimli tebliği ile katkı sağladı. Özdemir, tebliğinde “taşra” kavramını otobiyografik kent anlatıları üzerinden tartışmayı ve geleneksel-modern, doğu-batı gibi ikili ayrımları aşmayı istihdaf ettiğini belirtti. Özdemir, sunumunda

taşraya dair imgelerin anlaşılabilmesi için “içerden” anlatıların dikkate alınması gerektiğini vurguladı. Taşranın edebiyata siyaseten giren bir kavram olduğunu ileri süren Özdemir, zihinlerdeki taşra imgesini örneklerle ortaya koymaya çalıştı. Oturum, dinleyicilerin soru ve cevaplarına ayrılan kısımla sona erdi.

29. Oturum

Birinci salonda gerçekleşen “Örgütsel Davranışta Güncel Meseleler” başlıklı oturumun koordinesini Yrd. Doç. Dr. Ahmet Songur yürüttü. Songur riyasetinde başlayan oturumun ilk tebliği ise Seyhan Özdemir ve Ramazan Erdem’in ortak çalışması olan “Akademik Örgütlerde İdari Personel Arasında Kullanılan Lakaplar Üzerine Bir Çalışma” oldu. Seyhan Özdemir tarafından sunulan tebliğde çalışanlar arasında kullanılan lakapların kişilere etkisi üzerinde duruldu.

Oturumun ikinci tebliği olan “Çalışan-Yönetici Uyumunu Belirleyen Çalışan Değerlerinin Örgütsel Bağlılıkla İlişkisi: Isparta OSB’deki Bir Tekstil Fabrikası Örneği” başlıklı sunumun sahibi ise Farid Jabbarlı oldu. Çalışmada kullanılan temel kavramları tanıtmakla sunuma başlayan Jabbarlı, örgütsel bağlılığı etkileyen kurum içi faktörlerden birinin de çalışan-yönetici ilişkisi olduğunu belirterek çalışan değerleri ile bağlılık düzeyi arasındaki ilişkiyi tespit etmeye çalıştığını ifade etti. Isparta SDOSB’de bulunan 120 personel ile yapmış olduğu anket çalışmalarının istatistiksel verilerini paylaşan Jabbarlı, çalışanların genel olarak devamlılık bağlılığı yoluyla işyerlerine bağlanmayı tercih ettiklerini vurgulayarak çalışan-yönetici uyumunda çalışan değerlerinin örgütsel bağlılık için taşıdığı öneme dikkat çekti.

Ardından Zuhale Elif Akkaş, Fatma Nur Polat ve Zuhale Türkmen’in ortak çalışması olan “Manipülasyon Teorisi Çerçevesinde Sağlık İhtiyacının Değerlendirilmesi” isimli tebliğ Zuhale Türkmen tarafından sunuldu. Öncelikle tebliğinin temelini oluşturan ihtiyaç ve istek kavramlarını açıklayan Türkmen, ihtiyacın belirli gereksinimleri karşılayan genel bir yapıya sahip olmasına karşın isteğin kişilerin eğilimlerini gösteren özel bir yapısının bulunduğunu dile getirdi. İhtiyaç ve istek kavramlarını kasıtlı bir yönlendirme anlamı taşıyan manipülasyon kavramı çerçevesinde ele alan Türkmen, söz konusu kavramın ihtiyaçtan ziyade, ihtiyaç haline getirilen şeyler

üzerinde yoğunlaştırıldığını dile getirerek bireylerin ihtiyaçları olduğuna inandırılan seçeneklerde tüketimlerinin hedeflendiğini vurguladı.

Oturumun son tebliği ise Necla Yılmaz, Selma Doğanalp ve Tuğba Varol'un ortak çalışması olan "Lisansüstü Öğrencilerde Tezden Kaytarma Davranışları" başlıklı çalışma oldu. Süleyman Demirel Üniversitesi Sağlık Yönetimi Bölümü Lisansüstü Öğrencileri'nin tez dönemlerinde gösterdikleri kaytarma davranışları, tez yazma konusundaki isteksizlikleri ve bunların altında yatan sebeplerin araştırılması amacını taşıyan çalışma, kaytarma kavramı hakkında kısa bir bilgilendirme ile Selma Doğanalp tarafından sunuldu.

II. Salonda Gerçekleşen Oturumlar

2. Oturum

13 Mayıs Cuma günü SDÜ Hukuk Fakültesi'nin ikinci salonunda düzenlenen ilk oturum (2. Oturum) Doç. Dr. Muharrem Gürkaynak'ın başkanlığında icra edildi. Uluslararası İlişkilerde Güvenlik Çalışmaları" konulu oturumun ilk konuşmacısı Oktay Caferoğlu "21'inci Yüzyıl Güvenlik Ortamında, NATO İstihbarat Sisteminde Yaşanan Değişim" başlıklı tebliği ile içinde bulunduğumuz çağda yaşanan değişimler doğrultusunda modern istihbarat sisteminde meydana gelen gelişmelere ve tehdit unsurlarına temas etti. Ayrıca Caferoğlu tebliğinde istihbarat toplama vasıtalarına ve istihbarat kabiliyeti bağlamında NATO'da yaşanan gelişmelere değindi.

Ardından oturumun ikinci konuşmacısı Mevlüt Akçapa "Suudi Arabistan'ın Savunma Harcamaları ve Silahlanma Faaliyetleri" adlı bildirisini sundu. Akçapa tebliğinde son yıllarda Suudi Arabistan'ın savunma harcamaları ve bu hususta trendi yükselten faktörler üzerinde durdu. Bu bağlamda Akçapa, soğuk savaş sonrasında silahlanma faaliyetlerini artıran Suudi Arabistan'ın özellikle Amerika ile ilişkisinin savunma harcamalarına tesir ettiğini belirtti. Aynı şekilde Akçapa tebliğinde Suudi Arabistan'ın Rusya ve İran gibi ülkelerle ilişkisinin de savunma harcamalarını etkilediğine işaret etti. Son olarak Akçapa, bölgesel gelişmelerin silahlanma ve savunma harcamalarını şekillendireceğini ileri sürdü.

Ayşegül Uğuz'un "Liberalizmde Güvenlik Kavramı ve Uluslararası Güvenliğe Getirilen Çözümler" başlıklı bildirisini ile devam eden oturumda Uğuz, güvenlik kavramı ile liberal teorilerin güvenlik hususundaki yaklaşımları ve uluslararası örgütlerin işlevleri hakkında bilgi verdi. Tebliğinde Neoliberalizme temas eden Uğuz, devletleri uluslararası iş birliğine yönelten sebeplere de değindi. Oturumun son tebliğcisi Huriye Yıldırım programa iştirak edemediğinden "Uluslararası Güvenlik Kapsamında Afrikalı Cihadistler" isimli tebliğini sunamadı. Oturum, dinleyicilerin soru ve katkıları ile nihayete erdi.

6. Oturum

İslam Felsefesi alanında yapılan 6. Oturum, Yrd. Doç. Dr. Şevki Kışıklı koordinatörlüğünde başladı ve dört tebliğ sahibi sunum yaptı. Süleyman Demirel Üniversitesi Felsefe ve Din Bilimleri Ana Bilim Dalı'nda Araştırma Görevlisi olan Ümran Kayaalp "Kindî'nin Nefs Algısının Ahlak Anlayışına Tesiri" başlıklı tebliğini sundu. Kindî'nin İslam düşüncesindeki önemine temas ederek tebliğine başlayan konuşmacı ahlaki olgunluğa erişmede nefis algısının ahlak anlayışına ne gibi etkisinin olduğunu ortaya koymaya çalıştı.

Süleyman Demirel Üniversitesinde Mantık Ana Bilim Dalı'nda çalışmalar yapan Ahmet Kavak, "Sherlock Holmes Romanlarında Geçen Bazı Akıl Yürütmelerin Modern Mantık Açısından Denetlenmesi" isimli tebliğini sundu. Konuşmacı tebliğinde Arthur Conan Doyle'nün kaleme aldığı polisiye roman serisi Sherlock Holmes romanlarında geçen gündelik dildeki çıkarımları sembolik dile çevirerek çözümleyici çizelge yöntemini kullanmak suretiyle modern mantık açısından değerlendirdi.

Oturumun üçüncü konuşmacısı Süleyman Demirel Üniversitesi Mantık Ana Bilim Dalı'nda Araştırma Görevlisi olan Saliha Keleş Türkyılmaz "Mantık İlkelerinin Genel-Geçerliliği Hususunda Üçüncü Şıkkın İmkânsızlığı İlkesi ve Ferma Teoremi Örneği" isimli çalışmasını sundu. Konuşmacı tebliğinde Mantık ilkelerinin özleri gereği birbirlerine bağımlı bir yapı arz ettiklerini dolayısıyla birinin geçersiz sayılması diğerinin de geçersiz olmasını gerektirmesi ancak modern dönemde üçüncü şıkkın imkansızlığına karşı Ferma Teoreminin ortaya atıldığını ifade etti. Bu bağlamda mantık

ilkelerinin tüm bilimler için genel-geçer nitelik taşıyıp taşımadığı Ferma Teoremi üzerinden tartışıldı.

Oturumun son konuşmacısı İstanbul 29 Mayıs Üniversitesi Felsefe Ana Bilim Dalı'nda çalışmalar yapan Khayyam Jalilzada "Hans-Georg Gadamer'in 'Hakikat ve Yöntem' İsimli Eserinde Fenomenolojik Yöntemin Uygulanması Üzerine" isimli çalışmasında Gadamer'in eserinde yorum felsefesinin ne derece fenomenolojiyi ihtiva ettiğini tahlil etmeyi amaçlayarak buna somut örnekler verdi.

10. Oturum

Kongrenin 10. oturumunun ilk tebliğcisi Seyfettin İliter "Din ve Felsefe Üzerine Bir İnceleme Nurettin Topçu Örneği" isimli tebliğinde Dinin ve felsefenin belli ölçülerde birlikte düşünülebileceğini ele alarak son dönem Türk düşüncesinin önemli bir felsefecisi olan Nurettin Topçu'nun görüşlerine dikkat çekmekti. Hareket felsefesinden bahseden İliter bunun din tanımlarını anlatarak daha sonra felsefe ve din ilişkisine temas etti. Hareket içerisinde din ve felsefenin belli kavşaklarda birleşmekte ve hareket felsefesinin temel de ayağını oluşturduğunu ve bu çalışmasında Topçu açısından bu ilişkinin imkânı bahsi geçen hareket düşüncesinin temel kavramları olan inanç iman mistik iman ve sonsuz varlık kavramları çerçevesinde açıkladı.

Oturumun ikinci tebliğcisi Gülizar Hazal "Saka Bir Ütopya Olarak Teknolojik Ölümsüzlük Sorunsalı" adlı sunumu gerçekleştirdi. Ölüm, ölümsüzlük, ölümden sonra hayatın nasıl olacağı ruhun ölümsüzlüğü problemi İlk çağlardan beri felsefenin özellikleri felsefenin belli başlı tartışma konularından biri olduğunu biri olduğundan bahsetti ve günümüz dünyasında insanın ölümsüzlük arzusu teknolojinin gelişmesi ile hiper rasyonel Yapay zekâ transhümanizm ve teknolojik ölümsüzlük anlayışına getirdiğini belirtti.

Üçüncü tebliğci Merve Nur Yılmaz "Evrenin Matematikle Şişmesi Crisis Kitabı Bağlamında Sterlin Galileo Eleştirisi" bildirisini sundu. Yılmaz ortaçağ boyunca geçerli olan niteliksel fizikten niceliksel fiziğe geçiş ve onun doğurduğu etkenlerin aydınlanma dönemi ve sonrasında çıkan tepkilerden bahsetti ve insanla dünya arasındaki anlamını nasıl ortaya çıkarılması gerektiğinden bahsetti.

Oturumun dördüncü tebliğcisi Alper Eliş “Zihin Yalnızca Deneysel Türden Açıklanabilecek Bir Şey Midir Sorunsalı Bağlamında Bilişsel Bilimlerin İşlevi ve Bir Düşünce Deneyi Olarak Bilincin Fiziği Sicim Teorisi” isimli bildirisini sundu.

14. Oturum

Kongrenin 14. oturumunun ilk tebliğcisi Gülşah Sedefoğlu “OECD Ülkelerinde Kadın İstihdamı ve Ekonomik Büyüme Arasındaki İlişkinin Panel Nedensellik Analizi ile İncelenmesi” adlı bildirisini sundu. Değişen ve gelişen dünya ekonomisinde kadın istihdamını artırmak amaçlı yapılan çalışmalar özellikle 2000’li yıllar itibarı ile hız kazandığından bahsetti ve sürdürülebilir bir büyümeyi amaçlayan her ülkenin kadın istihdamını artırıcı politikalar üzerinde yoğunlaşp, uzun vadeli politikalar geliştirmesi gerektiğini açıkladı.

Oturumun ikinci tebliğcisi Mahamane Moutari Abdou Baoua “Afrika Ülkelerinde Ekonomi ve Kalkınma: İyileşme, Sanayileşme ve Dünya Ekonomisine Entegrasyonu” adlı bildirisini sundu. Çalışmada Afrika ülkelerinin ekonomik büyüme analizi yaparak, bu son zamanlarda Afrika ekonomisinde özellikle sanayileşmede yaşanan iyileşme araştırıldığından bahsetti. Bu çerçevede, sanayileşme yolunda olan Afrika ülkelerinin dünya ekonomisini ne kadar etkilediğini gösterilmiştir.

Oturumun üçüncü tebliğcisi Mine Işık “Ekonomik Özgürlükler Ekonomik Büyümenin Belirleyicileri mi? OECD Ülkeleri Üzerine Bir Uygulama” adlı bildirisini sundu. Klasik büyüme teorileri ekonomik büyümeyi faktör birikimindeki büyüme ile tanımlayarak açıkladı. Tebliğde yapılan birçok güncel çalışmada faktör birikiminde bir artışın teknolojik gelişme ve yenilik gibi kavramların ekonomik büyümeyi zaten beraberinde getireceği kabul edilerek, asıl meselenin bu unsurları harekete geçiren dinamiklerin neler olduğunu inceleyerek açıklamak olduğu sıkça dile getirildi.

18. Oturum

14 Mayıs Cumartesi günü gerçekleşen kongrenin 18. Oturumu İLEM Lisans Oturumu-3 başlığıyla Arife Gümüş koordinatörlüğünde başladı ve otumda farklı üniversitelerden beş katılımcı tebliğini sunmuştur. İlk olarak Boğaziçi Üniversitesi Felsefe Bölümü öğrencisi olan Kübra Solmaz “Bauhaus Sanat Okulu Bağlamında

Sanatın İşlevselliği” başlıklı tebliğini sundu. Solmaz bu çalışmasında Bauhaus Sanat Okulunu model alarak modern zamanda sanatın İşlevsel olup olamayacağı ve sanatın işlevselliğine ilişkin Bauhaus’un yeni bir bakış açısı getirip getirmediğini tartıştı.

Oturumun ikinci konuşmacısı Sibel Özil “Hüsn-i Hat ve Türk İslam Edebiyatı’nda Ortak Bir Form: Hilye’nin Ortaya Çıkışı” başlıklı tebliğini sundu. Marmara Üniversitesi Türk İslam Edebiyatı Ana Bilim Dalı öğrencisi olan Özil, bu çalışmasında hilye hakkında genel bilgi vermesinin ardından hilyenin yazılış amaçlarından bahsederek sanatın inançla ilişkisine temas etti.

Kadir Has Üniversitesi Yeni Medya Bölümü öğrencisi olan Sabri Ege “Fütürist Bir Estetik Olarak Yeni Medya Sanatı” adlı çalışmasında toplumsal hayatta vuku bulan gelişmelere ve yabancılaşmaya karşı, sanat alanında da çeşitli karşı çıkışlar meydana geldiğine ancak fütüristlerin bunu kabul etmediğine temas etti ve bu çalışmasında da yeni medya sanatını değerlendirerek fütürist estetikle olan bağlantısını izah etmiştir.

Oturumun dördüncü konuşmacısı İstanbul Üniversitesi Hukuk Fakültesi öğrencisi olan Taha Karagöz “Husserl Fenomenolojisi’nin Saf Ben’e Evrilmesi” isimli çalışmasını sundu. Konuşmacı çalışmasında Husserl’da Ben’in kuruluşuna temas ederek bunu Descartes’in ‘Cogito Ego’su ve psikolojiyle gelişen zihin anlayışı ile ilişkisi bağlamında Husserl’ın bunlara itirazlarını inceledi.

Oturumun son konuşmacısı İstanbul Üniversitesi Tarih Bölümü öğrencisi olan İskender Erol “Baudrillard’ın Sanat Anlayışı ve Çağdaş Sanat Eleştirisi Üzerine Bir İnceleme” adlı çalışmasında Baudrillard’ın sanat anlayışı, eleştirel düşüncesinde estetiğin nüfuzu, çağdaş sanatın varlık nedeni, hükmü ve sınırlarına ilişkin genel bir çerçeve çizdi.

22. Oturum

Kongrenin 22. oturumunun ilk tebliğcisi Barış Can Sever, bir Medya Çerçevelemesi Durumu: Türkiye’de Hükümete Yakınlığı ile Bilinen Bir Medya Kuruluşu’nun Suriyeli Mültecileri İşleyiş Biçimi adlı bildirisini sundu. Suriye’de devam etmekte olan iç savaştan dolayı Suriyeli mülteciler 2011 yılından itibaren Türkiye’ye gelmeye devam ettiklerini ve bu göç hareketinin dinamiklerinden biri olan “hükümete

yakın medyanın mültecileri nasıl yansıttığı” konusu, çalışmasının odak noktasını oluşturduğunu belirtti.

Oturumun ikinci tebliğcisi Hacer Solak, Rusya’nın Suriye Müdahalesinin Uluslararası Hukukta “Kuvvet Kullanımı” ve “Müşterek Müdafaa Hakkı” Prensipleri Açısından Analizi adlı bildirisini sundu. Bu çalışmasının amacının Rusya’nın 30 Eylül 2015’ten itibaren Suriye topraklarında gerçekleştirdiği askeri müdahalenin uluslararası hukukta “kuvvet kullanımı” ve “müşterek meşru müdafaa hakkı” prensipleri açısından değerlendirilmesi olduğundan bahsetti.

Oturumun üçüncü tebliğcisi Oktay Caferoğlu, Küresel Ekonomik Sistem ve ABD’nin Ortadoğu Politikası: 1991 ve 2003 Irak Müdahalesi adlı bildirisini sundu. ABD, 1970’li yıllarda, sermaye birikim sürecinin sürdürülmesi maksadıyla yeni arayışlara girmiş ve bu dönemde Reagan ve Thatcher’in başını çektiği neoliberalizm yükselişe geçmiştir dedi. Küresel ekonomik sistemin devamlılığı ve korunması, 1970’li yılların başından itibaren, ABD’nin Orta Doğu politikasına yön veren temel faktörlerden bir tanesi olmuştur, dedi. Bu doğrultuda ABD, Orta Doğu’da kendi çıkarları için küresel ekonomik düzeni hiçe sayan Saddam Hüseyin’i etkisizleştirmek maksadıyla, 1991 yılında körfez harekâtını başlatmış olduğundan bahsetti.

Oturumun dördüncü tebliğcisi Kürşad Mahmat, 10 Yılın Hasılası: Filistin’de TİKA Proje ve Faaliyetleri (2005-2015) adlı bildirisini sundu. Uluslararası arenada önemli bir enstrüman olan dış yardım II. Dünya Savaşı sonundan günümüze değin gelişmiş ülkelerin denetiminde ve dominasyonunda sürdürülmüş olduğunu belirtti. Geçen 10 yılda yardım alan ülkeden yardım veren ülke pozisyonuna yükselen Türkiye, yükselen donör olarak tanımlanmakta olduğunu söyledi.

26. Oturum

SDÜ Hukuk Fakültesi’nin ikinci salonunda gerçekleşen üçüncü oturum (26. Oturum) ise İLEM lisans oturumlarının dördüncüsüne tahsis edildi. Âdem Seleş’in başkanlığını yaptığı oturumun “Öznenin Konumu Erdemliliği Belirler mi? Felsefe Tarihi Üzerine Bir İnceleme” isimli ilk tebliğini Melike Merve Soysal sundu. Soysal, tebliğinde hangi insanların erdemli olacağı meselesini başka bir ifade ile öznenin

konumunun ahlaki yetkinleşmedeki belirleyiciliğini, Eski Yunan felsefesi ile modern felsefe geleneğini mukayese ederek tartıştı. Bu minvalde Soysal, kadim felsefede erkeklerin daha erdemli olduğu iddia edilirken modern felsefenin insana sınırsız haklar verdiğini ifade etti.

Diğer taraftan oturumun ikinci konuşmacısı Meryem Söğüt, programa iştirak edememesinden ötürü “Nübüvvet Öğretisi Üzerinden Mizaç Temelli Eğitim Modeli Geliştirme” başlıklı tebliğini takdim edemedi. Bir sonraki tebliğin sahibi Ulviye Sevda Kılaç ise “Şatibi’nin Anlama ve Yorumlamaya Getirdiği Kayıtlar Çerçevesinde Zahir-Batın Ayrımı ve Tefsir-Te’vil Farkına Yansımaları” isimli sunumunu gerçekleştirdi. Kılaç, fıkıh ve dil âlimi Şatıbî’nin Kur’ân yorumu çerçevesinde zahiri anlam ve batınî yorumun tefsir ve tevil kavramları ile ilişkisi bağlamında geliştirilen işarî yorumlara dair değerlendirmelerini ele aldı. Kılaç sunumunda özellikle Şatıbî’nin Kur’ânı Kerîm’in ruhunun kavranması gerektiğine dair kanaatini vurguladı.

Oturumun diğer tebliğini “XIX. Yüzyıl Sonrası Batı ve Anadolu’daki Planlamaların Felsefi Farklılığı: Batı Kent Planlarındaki Katı Çekirdek” başlığı ile Melike Toprak sundu. Tebliğinde şehir planlama faaliyetlerinin Anadolu coğrafyasına batılılaşma hareketlerinin bir parçası olarak girdiğini belirten Toprak, Osmanlı düşünürlerinin tasavvur ettikleri “katı çekirdek” ifadesini Avrupa ve Anadolu şehirleri örneğinde mukayese etti. Toprak, bu bağlamda şehirlerde “bahçe anlayışı” meselesine temas ederken sunumunu konuya ilişkin örneklerle destekledi. Nihai kerte Toprak, Batı tesiriyle Anadolu şehirlerini yerelden çıkan bir görünümün ortaya çıktığını ileri sürdü.

İLEM lisans oturumunun son konuşmacısı Dilara Kurt ise “Çağdaş Sanat Kapsamında ‘Hazır Madde’ ve Buluntu Nesne’ye Felsefi Bir Bakış” adlı tebliğinde arama halinin kendisinin ön plana çıktığı çağdaş sanatta, endüstri ürünü objeleri sanatsal yapan hususun ne olduğu sorusu bağlamında Naci Soykan’ın sanat yapıtının algının nesnesi olduğuna dair yorumundan yola çıkarak sanat felsefesinin algısal olanı nasıl tartıştığını Heidegger’in kavramları üzerinden ele aldı. Oturum dinleyicilerin sorularının cevaplandırılması ile devam etti.

30. Oturum

Kongrenin Prof. Dr. Levent Kösekahyaoğlu başkanlığında icra edilen İktisat Tarihi ve Düşüncesi konulu 30. oturumunun ilk tebliğcisi Zeynep Günay oturuma katılmadı. Oturumun ikinci tebliğcisi Ömer Akçayır, “Türkiye’de Bireysel Kredilerin ve Kredi Kartlarının Cari Denge Üzerine Etkisi: Ekonometrik Bir Analiz” adlı bildirisini sundu. Konut, taşıt ve ihtiyaç kredilerini içine alan bireysel krediler ile kredi kartlarının toplam hacimleri son yıllarda tüm dünyada olduğu gibi Türkiye’de de giderek artmakta olduğunu söyledi. Gelecekte elde edilmesi umut edilen gelirin şimdiden sağladığı satın alma gücü sayesinde, mal ve hizmet ihtiyaçlarının şiddeti ve talebi de değişmekte olduğunu ve bu talep dış ticaret dengesini ve cari dengeyi de negatif yönde etkilemekte olduğunu açıkladı.

Oturumun üçüncü tebliğcisi Oğuz Karasu, “2008 Küresel Finans Krizi Sonrasında Türkiye’de İslami Finans Araçlarının Finansal Piyasalar Dâhilinde Kullanımı” adlı bildirisini sundu. Karasu 2008 küresel finans krizi sonrasında finansal işlemlerin varlığa dayalı olmamasının yanında, finansal mühendisliğin tasallutu altında gerçekleşen konvansiyonel finansal işlemlerine alternatif olarak islami finans araçlarına yönelik talep ve rağbet hem Türkiye’de hem de dünya genelinde artmış olduğundan bahsetti.

III. Salonda Gerçekleşen Oturumlar

3. Oturum

Kongrenin 3. Oturumu Süleyman Demirel Üniversitesi Sosyoloji Bölümü’nde Doç. Dr. olan Ümit Akca başkanlığında, İLEM Lisans Oturumu-1 başlığıyla İLEM kademe öğrencilerinin konuşmacı olarak yer aldığı özel oturum olarak gerçekleştirildi. Oturumun ilk konuşmacısı Galatasaray Üniversitesi Sosyoloji Bölümü öğrencisi olan Burak Nuri Gücin “Franz Rosenthal ve Modern Dönem Mukaddime Tartışmalarını Yeniden Düşünmek” başlıklı tebliğini sundu. Modern dönem literatürünün Mukaddime ile olan ilişkisinden bahseden Gücin, Franz Rosenthal’in Haldun yorumunun temelinde bir öncü sendromunun mevcudiyetinden bahsederek Rosenthal’in Haldun’u insanî ve içtimaî teşekküle dair fonksiyonu açısından değerlendirdiğini ifade etti.

Oturumun ikinci konuşmacısı Galatasaray Üniversitesi Sosyoloji Bölümü öğrencisi olan Hasan Turunçkapı “İbni Haldun’un ve Montesquieu’nun Coğrafya Üzerinden Yaptıkları Toplumsal Karakter Tasniflerinin Karşılıklı İncelenmesi ve Bu Hususta Yeni Bir İklim Teorisinin Mümkünlüğünün Tartışılması” başlıklı tebliğini sundu. Konuşmacı tebliğinde İbni Haldun’un da diğer klasik dönemdeki düşünürler gibi iklimin insan karakteri üzerindeki etkisi konusunda araştırmalar yaptığını vurgulayarak modern dönemde de Haldun’un bu çalışmalarının üzerine incelemeler yapıldığını ve Montesquieu ile aralarında benzerlik kurulduğunu belirterek, çalışmasında iki düşünürün iklim temelli fikirlerini karşılaştırdı.

İstanbul Üniversitesi Siyaset Bilimi ve Kamu Yönetimi öğrencisi olan üçüncü konuşmacı Hüseyin Arslan, “İbn Haldun ve Toplum Sözleşmesi Teorisyenlerinin Toplum Varlığına Dair Mülâhazalarının Mukâyesesi” isimli tebliğini sundu. Arslan tebliğinde toplumun oluşumu konusunda Batılı ve Müslüman bilim insanlarının kabullerine değinerek, İbni Haldun’un umran ilmi ile toplumu zorunlu bir yapı olarak açıkladığını; ideolojik topluluklar, cemaatler, aşiretler ve aile gibi birlikteliklerin temelinde asabiyet kavramını yerleştirdiğini ve buradan da mülk teorisini geliştirdiğini ifade etti.

Oturumun son konuşmacısı İstanbul Şehir Üniversitesi Hukuk Fakültesi öğrencisi olan Talha Erdoğan, “Siyasi iktidarın Meşruiyeti Bağlamında İbni Haldun’un Mülk Anlayışı” başlıklı tebliğini sundu. Konuşmacı çalışmasında Haldun’un umran ilmi çerçevesinde toplumun dinamik seyrinin değişmesinde asabiyet unsuru olduğunu ve asabiyyetin etkisiyle mülk anlayışının ortaya çıkarak mülkün devlete dönüşümü ve siyasi iktidarın sağlanması bağlamında meşruiyet probleminin ortaya çıktığını vurgulayarak, İbni Haldun’un mülk anlayışına paralel olarak siyasi iktidarın meşruiyetini tartıştı.

7. Oturum

Türkiye Lisans Üstü Çalışmalar Kongresi’nin III. Salonunda “Sosyal Politikalar” başlığı altında gerçekleşen 7. Oturum, Yrd. Doç. Dr. Erdal Eke’nin başkanlığında dört tebliğin sunumu ile icra edildi. “Afetlerde Psikososyal Hizmetler: Marmara ve Van Depremleri Karşılaştırmalı Analizi” isimli tebliği ile oturumun ilk konuşmacısı olan

Fatih Altun kongreye katılmadığından söz ikinci tebliğin sahibi olan Tuğba Güner'e verildi. Tebliğine Soma maden faciasında hayatını kaybeden işçilere rahmet dileyerek başlayan Güner, “İş Kazalarına Karikatürler Üzerinden Bir Bakış” isimli tebliği ile amacının, Türkiye’de iş kazalarının karikatürlere nasıl yansıtıldığını incelemek olduğunu belirtti.

Muhammed Hamdi Mücevher, Zeynep Demirgil ve Ramazan Erdem’in ortak çalışması olan “Sportif Aktivitelerin Akademik Başarı Üzerindeki Etkisi: SDÜ İİBF Öğrencileri Üzerinde Bir Araştırma” başlıklı üçüncü tebliğ ise Muhammed Hamdi Mücevher tarafından takdim edildi. Spor ve akademik başarı kavramlarının içeriğine değinmekle başlayan Mücevher, söz konusu araştırmalarında amatör ya da profesyonel olarak düzenli ve sürekli olarak spor yapan bir kişinin çalışmalarında daha başarılı olduğunu ortaya koymaya çalışacağını dile getirdi.

Oturumun son konuşmacısı ise, son zamanlarda gerek toplumsal hayatta gerekse medyada öğretime yüklenen farklı anlamların bir ürünü olarak nitelediği “İslâm Eğitim Klasiklerinde Öğretmen” konulu tebliği ile Feride Ersoy oldu. Ersoy, islâm eğitim klasiklerinde yer alan öğretmen anlayışını tespit etmeye çalışırken altı eğitim eseri zemininde çalışmalarına başlayarak nitelikli öğretmen kimliğini tespit etmeye çalıştığını ifade etti.

11. Oturum

Doç. Dr. Teyfur Erdoğan başkanlığında yapılan “Tarih Felsefesi ve Metodolojisi” başlıklı 11. oturumun ilk konuşmacısı, “Big Bang Teorisi Kelamın Yoktan Yaratılış Düşüncesini Destekler mi?” isimli tebliği ile Ahmet Mekin Kandemir’di. Big Bang teorisinin yoktan yaratılış düşüncesini destekleyip desteklemediği sorusu üzerinde duran Kandemir, konuyu kelamcılarının geliştirdiği hudûs delili açısından ele aldı. Yaptığı karşılaştırmalar ve verdiği örneklerin ardından Big Bang teorisinin sadece şuan sahip olduğumuz teorilerle uyumlu “bilimsel bir başlangıç” modeli olarak değerlendirilebileceğini vurguladı.

Oturumun ikinci konuşmacısı olan Şule Yüksel Özkaya, “Osmanlı’nın Tıp Anlayışını ve Akıl Hastalarına Yaklaşımını Belirleyen Faktörler ile Bu Anlayışın “Mâ-

Hazar” da Tezâhürü” isimli tebliğini sundu. İslâm tıbbı ve eski Türk tıbbı uygulamalarından bahseden Özkaya, verdiği örnekler ile Avrupa ve Osmanlı’nın akıl ve ruh hastalarına olan yaklaşımlarını kıyasladı. Osmanlı’nın hastalıklara yaklaşımına dair örneklerini Ebûbekir Nusret Efendi’nin “Nusret Efendi Mecmuası” ya da “Nusret Efendi Risalesi” olarak da bilinen “Ma-hazar fi’t-tıbbı’r-rûhânî ve’l-cismânî” isimli eseri üzerinden somutlaştırdı. Oturum Erol Işıldak’ın iştirak edememesi sebebiyle yalnızca iki tebliğ sunumu ile son buldu.

15. Oturum

Dr. Başak Işıl Çetin riyasetinde başlayan Sosyal Politikalarda Aile başlıklı 15. oturumun üilk katılımcısı İstanbul Yeni Yüzyıl Üniversitesi Arş. Gör. İlknur Karanfil, “Türkiye’de Toplum Temelli Ruh Sağlığı Politikaları ve Ailenin Sistemdeki Rolü” konusunu işledi. Bildiri, Türkiye’deki yeni ulusal ruh sağlığı politikalarını, bu politikaya yönelik eylem planını ve uygulamaya geçirilen yeni kurumları inceleyerek, bu politikalarda devlet, aile ve kurumlar arasındaki ilişkiyi ortaya koymak, sistemde ailenin yerinin ne olduğunu açıklamak amacını gütmekteydi. 2011’de kabul edilen ruh sağlığı eylem planı ile kapatma kurumları olan akıl hastanelerinin küçültülmesi buna karşılık bir nevi gündüz hastanesi uygulaması olan (yatılı olmayan) ilçe bazlı, toplum ruh sağlığı merkezlerinin ülke genelinde yaygınlaştırılması hedeflenmekte olduğundan bahsetti.

Hemen sonrasında İstanbul Medipol Üniversitesi, Sosyal Bilimler Meslek Yüksek Okulu Öğr. Gör. Halim Baş, Türkiye’de yerel yönetimlerin aileye yönelik sosyal politikalarını tespit etmek, uygulamalara dair araştırma yapmak ve sosyal politikanın yerel uygulayıcılarının aile politikaları ve hizmet alanlarına dair çalışmalarına değinerek genel bir değerlendirme yaptığı “Yerel Yönetimlerin Aileye Yönelik Sosyal Politikaları” adlı tebliğini sundu. Küreselleşme olgusunun ivme kazandığı günümüz dünyasında, merkezi aktörün uygulayıcı vasfını yerine getirmesinde yaşanan güçlüklerin, yerel nitelikli hizmetlere devri zorunlu kılmasından dolayı bu doğrultuda çalışmalarının yerel yönetimlere intikal ettirilen sosyal politikalardan aile mefhumu ile irtibatlandırılarak ele aldı.

19. Oturum

“Din Sosyolojisi” başlığı altında 19. oturum Prof. Dr. Âdem Efe başkanlığında gerçekleştirildi. Oturum, Merve Reyhan Baygeldi’nin “Ernst Troeltsch Düşüncesinde Din ve Toplum” isimli tebliği ile açıldı. Ernst Troeltsch’un tarihselciliği bir metodoloji olarak ele alma biçimi ve onun din ve toplum kavramlarına olan yaklaşımının ele alındığı bu tebliğin ardından Halil Peçe tebliğini sundu.

“Dini Çeşitliliğin Artması: Dini Grupları Sınıflandırma Sorunu Bağlamında Tarikat-Cemaat Ayrımı” başlıklı tebliğinde Halil Peçe ise din sosyolojisindeki dinî grup tipolojilerine değindi. Bu dinî grup tipolojilerinin Türkiye’deki dinî grupların sınıflandırılmasında yeteri kadar aydınlatıcı olmadığını belirterek cemaat ve tarikatların sınırlarının belirlenmesinde nesnel bir yaklaşım sergilenemediğini söyledi. Konuşmacı, cemaat ve tarikatların Türkiye’deki tarihî sürecini irdeleyerek bu soruna dair birtakım çözümlerden bahsetti.

Kerim Aydın ise, “Şakile Kavramı Bağlamında Kişilik ve Karakter Oluşumu” isimli tebliği ile oturuma katıldı. Kalıtımsal ve çevresel özelliklerin kişilik ve karakter oluşumunu etkileyen iki ana etken olarak karşımıza çıktığını belirten Aydın, modern psikoloji kuramlarını da dikkate alarak bu iki etkeni İsrâ sûresinde geçen “şakile” kavramı ile ilişkilendirerek açıkladı.

Oturum, Hatice Turan’ın “Levinas’ta Fenomenoloji ve Başkalık” isimli tebliği ile sonlandı. Husserl ve Levinas fenomenolojisine göre özneyi tanımlayarak karşılaştıran konuşmacı, fenomenolojinin etik dönüşümü sorunsalı üzerinde durdu.

23. Oturum

Kongrenin birinci salonunda gerçekleşen 23. oturumunda “Toplumsal Yapı ve Değişme” başlıklı tebliğler Yrd. Doç. Dr. Lütfi Sunar koordinatörlüğünde takdim edildi. “İddia Oyuncularının Sosyalleşme Deneyimleri” isimli ilk tebliğin sahibi Bahattin Cizreli oldu. Cizreli, nitel araştırma tekniğini kullandıkları bu çalışmada gözlem araştırması, doküman analizi ve görüşme olmak üzere üç yöntemin takip edildiğini ifade ederek çalışmanın alan nazarında başlangıç niteliği taşıdığını dile getirdi.

Ardından benzer bir çalışmayı at yarışları üzerinde ele alan Alkan Üstün “At Yarışı Oynayanların Sosyalleşme Deneyimleri” isimli tebliği ile oturumun ikinci konuşmacısı oldu. Öncelikle at yarışları hakkındaki istatistiksel verileri paylaşan Üstün, resmi olarak ilk defa 1927 yılında başlayan bahislerin, senede ortalama 350 gün oynandığını ve bugün ülkemizde 2775 tane ganyan bayisinin bulunduğunu dile getirdi. Üstün, literatür için yeni olan bu çalışmada nitel araştırma tekniğinden yararlandıklarını ifade ederek söz konusu çalışmada at yarışı oynamadaki amacı açıklamaktan ziyade anlama amacı güttüklerini vurguladı.

Oturumun üçüncü konuşmacısı ise “Farklı Sosyal Sınıfların Mekânsal Ayrışma Eğilimleri: Üst Tabakaların Mekân Tercihlerine İstanbul’dan Karşılaştırmalı Örnekler” başlıklı sunumun sahibi Seran Demiral oturuma katılmadığı için söz Ahmet Can’a verildi. Baha Zafer ile ortak çalışmaları olan “Doğu’nun Yunan Medeniyeti ve Homeros’un Eserleri Üzerindeki Etkisi” isimli çalışmayı takdim eden Can, söz konusu çalışmayla Yunan Medeniyeti’nin Doğu ile olan ilişkisini incelemeyi amaçladıklarını ifade etti.

27. Oturum

Aynı gün SDÜ Hukuk Fakültesi’nin üçüncü salonunda gerçekleşen “Türkiye’de Sosyoloji” konulu üçüncü oturuma (27. Oturum) Doç. Dr. Mahmut Hakkı Akın başkanlık etti. Oturumun ilk konuşmacısı Suat Alan “Türkiye Sosyoloji Tarihinde İlk Fetret Devri: 1924-1933 Yılları Arası” adlı bir tebliğ sundu. Darülfünun’un kapatılıp İstanbul Üniversitesi’nin kurulmasına kadar geçen sürede meydana gelen sosyolojik gelişmelere temas eden Suat Alan, Osmanlı’da Batı kaynaklı bir bilim olan sosyoloji hakkında cumhuriyetin ilk yıllarında yaşanan gelişmeleri ortaya koydu. Bu minvalde Suat Alan sosyoloji alanında yayınlanan dergilere de değindi.

“Sosyal Sermayeye Eleştirel Bakmak” başlıklı ikinci tebliğ ise Ali Haydar Beşer’e aitti. Beşer, tebliğinde “Sosyal sermaye” kavramının tarihsel seyrine, bu kavramı eleştirel olarak ele almanın imkanına ve sosyal sermayeye yönelik eleştirilere değindi. “Sosyal sermaye” terkinini kavramsal/felsefi eleştiriler çerçevesinde değerlendiren Beşer, tanımdaki kapalılığın kavramın bilimselliğini zedelemiş olmasına

rağmen söz konusu kavramın sosyal bilimlerin bazı problemlerini aşma kapasitesine sahip olduğunu dile getirdi.

Ardından Halil İbrahim Gürel “Erol Güngör’ün Modernleşme Tahayyülündeki İslam Tasavvurunu Anlamayı Denemek” isimli tebliğini takdim etti. Gürel, tebliğinde Erol Güngör’ün modernleşme tahayyülünün Türkiye’deki yansımaya temas ederken özellikle Güngör’ün çalışmalarının ikinci dönemi içerisinde addettiği İslam ve tasavvufun Türkiye’nin toplumsal yapısındaki yeri üzerinde durdu. Bununla birlikte Gürel, Erol Güngör’ü etkileyen düşünörlere işaret etti. Gürel konuşmasını Erol Güngör’ün medeniyetleri politikacıların değil âlimler ve sanatkarların yarattığına dair sözü ile hitama erdirdi.

Ardından Ahmet Çağrııcı, Gülten Arslan ve Ahmet Yaman’ın “Esnaf ve Sanatkârların Bilim Teknolojileri Kullanma Durumunun Sosyolojik İncelenmesi: Mersin Örneği” başlığında hazırladıkları tebliği Ahmet Çağrııcı sundu. Tebliğde bilişim teknolojilerinde yaşanan hızlı gelişmelerin üretim ve ticarete sağladığı açılımlar ele alınırken esnaf ve sanatkârların bilişim teknolojilerinden hangi ölçüde istifade edebildikleri Mersin örneği üzerinden incelendi. Anket yöntemi ile veri toplanan çalışmanın sonucunda esnaf ve sanatkârların bilişim teknolojilerini yeteri kadar kullanamadıkları sonucuna ulaşıldı. Oturum dinleyicilerin katkı ve soruları ile sona erdi.

31. Oturum

Kongrenin 31. Oturumuna tekabül eden “Toplumsal Dönüşüm” çatısı altındaki tebliğlere ise Yunus Çolak başkanlık etti. Oturumun ilk tebliği olan “Yönetişim Analizi ve Türkiye’de Bir Model Örneği Olarak Kent Konseyleri Pratiği” başlığını taşıyan sunum Erdal Güler tarafından takdim edildi. 1980’lerden sonra siyasal-ekonomik liberalleşme ve teknolojik gelişmelerin yaygınlaşmasıyla geleneksel yönetim anlayışının yetersiz kaldığını dile getiren Güler, “yeni kamu yönetim ilkeleri” olarak etkinlik, verimlilik ve katılım özelliklerinin temelinde daha iyi bir yönetim anlayışının hakim olduğu “yönetişim” modelinin uygulanmaya başlandığını ifade etti.

Oturumun ikinci konuşmacısı olan Fatma Seda Şengül “Orta Çağda Yahudilerin Hıristiyanlara Karşı Yazdığı Reddiyeler” başlıklı tebliği ile 10. ve 15. yüzyıllar arasında

kaleme alınan reddiyeler özelinde tebliğini sunacağını ifade etti. Öncelikle Yahudi-Hıristiyan ilişkilerinin tarihi hakkında kısa bir bilgilendirme yapan Şengül, Hıristiyanlığın Yahudilikten neşet eden bir din olduğunu dile getirerek erken dönem dinî uygulamalarında farklılığın olmadığı vurguladı. Daha sonraki tarihsel süreç içerisinde Hıristiyanlığın inanç ve uygulama bazında ciddi değişim geçirip yeni bir oluşum gösterdiğini dile getiren Şengül, söz konusu bu iki din arasındaki ilk ayrışmanın Yahudilerin kutsal olan Süleyman Mabedi'nin yıkılmasıyla gerçekleştiğini ifade etti.

Meryem Tekin Epik, Özal Çiçek ve Selin Altay'ın ortak çalışması olan “Bir Sosyal Politika Aracı Olarak Tarihsel Süreçte Ailenin Değişen/Değişmeyen Yapısı” başlıklı tebliğ ise oturumun son konuşmacısı Meryem Tekin Epik tarafından takdim edildi. Sunumuna aileyi tanımlamakla başlayan Epik, aile mekanizmasının günümüzde, toplumsal yaşam içerisinde alternatif olmayan ve önemini koruyan sosyal bir organizma olarak karşımıza çıktığını dile getirdi. Epik, tarihsel süreç içerisinde ailenin geçirdiği dönüşüm ve bunun sosyal politikaya etkilerini tespitiye yönelik bu çalışmayla, gelenekselden moderne aile kurumunun yapısında meydana gelen evlilik, ebeveyn ilişkileri, kadın ve erkeğin rolleri gibi farklılıkları ele aldı.

IV. Salonda Gerçekleşen Oturumlar

4. Oturum,

Prof. Dr. Musa Koçar'ın riyasetinde gerçekleşti. Oturumun ilk tebliğcisi Akdeniz Üniversitesi Arş. Gör. Tunahan Erdoğan'dı ve “Hadiste İctihat Kapısı Kapanmış mıdır?” adlı çalışmasıyla İbnü's-Salâh eş-Şehrezûrî'nin (ö. 643/1245) Mukaddime ismiyle bilinen hadis usulüne dair eserinde hadislerin tashîh ve tahsînine yönelik dile getirmiş olduğu bazı görüşleri ve bu görüşlerin kendisinden sonra algılanış biçimlerini ele aldı. İbnü's-Salâh'ın söz konusu görüşleri, ehliyetleri zayıf olduğu için kendi dönemindeki ve sonrasındaki âlimlere hadislerin tashîh ve tahsînini yasakladığı hatta hadiste ictihad kapısını kapattığı şeklinde anlaşıldığından ve çeşitli itirazlara maruz kaldığından bahsetmiştir.

Ardından “Buhârî'nin Tercemelerde Yer Verdiği Mu'allak Rivayetlerin Hadîs Usûlü ve Musannifin Yöntemi Açısından Değeri” adlı tebliğiyle Hitit Üniversitesi Arş.

Gör. Osman Aydın öncelikle hadis ilmi içerisindeki tebvîb mantığının işlevlerine ve bu işlevlerin Buhârî’de nasıl kendini gösterdiğine dikkat çekerek konunun hadis sahasındaki yerini tespit etti. Bu farklılıklar içerisinde, kitabına sahih hadisleri toplamak niyetiyle yola çıkmış olan Buhârî’nin eserinde tartışmalara sebebiyet veren muallak rivayetlerin işlevleri ve bunların tamamı tetkik edildiğinde; Buhârî’nin bu uygulamasının hadisin sıhhatindeki düşüklüğü göstermekle birlikte; rivayetler arasındaki fikhî ihtilaflara işaret etmek, hadisleri esahhiyet unsuruna göre sınıflandırmak, ihtisar ve mana ile rivayetin varlığına dikkat çekmek, zayıf olsa da uygulamada esas teşkil eden rivayetleri belirtmek gibi çok farklı ve özgün amaçlara hizmet ettiğini söylemenin mümkün olacağından bahsetti.

Bundan sonra Atatürk Üniversitesi Arş. Gör. Hafize Yazıcı, “Üç Mescid Dışında Dini Amaçlı Yolculuk Yoktur Hadisi ve Çağdaş Hadis Tartışmalarındaki Yeri” adlı tebliğini sundu. Giriş bölümünde şarkiyyat bilim dalının oluşumunun tarihi sürecinden bahseden Yazıcı, bu müsteşriklerden Goldziher’in ortaya attığı hadislerin büyük bir kısmının uydurma olduğu iddiasıyla yola çıkılan ve ele alınan en meşhur hadislerden biri olan “Üç mescit dışında dini amaçlı yolculuk yoktur hadisinin çeşitli tarihlerini tespit edip; Hz. Peygamber’e ait olup olmadığını belirlemek amacıyla hadisin sıhhat ve metin/muhteva açısından bir tahlilini yapıp; bu çerçevede kutsal yolculuğun Arapların sosyo-kültürel hayatlarındaki önemi tespit ederek, hadisin İslam toplumuna yansımaları üzerinde durdu.

Oturumun son tebliğcisi ise Yıldız Teknik Üniversitesi’nden Süleyman Güder’dir. “Hristiyan Kurtuluş Teologlarında Öze Dönüş Arayışı” adlı çalışmasına, günlük hayatta “din” fenomeninin insan edimlerini belirlemede önemli bir rol oynadığından ve bu durumun, Latin Amerika gibi dini kültürün insanlar üzerinde etkin olduğu bir coğrafyada kendini çok daha fazla hissettirdiğinden bahsederek başladı. Buna göre Latin Amerika’da bir grup din adamı tarafından sosyal sorunlara karşı bir farkındalık oluşturmak [ve çözüm bulmak] amacıyla 1960’larda ortaya çıkan bu anlayışın yoksullukla, fakirlikle ve ezilmişlikle yakından ilgilenen bir akım olmasının yanı sıra kurum olarak kilisenin öz eleştirisi yapmasını mümkün kılan bir anlayışa öncülük etmektedir. Bu eleştiri, İncil’in yeniden ve farklı bir perspektifle

yorumlanmasını önermektedir. Ortaya çıktığı günden beri gerek Katolik kilisesinin (papalığın) otoritesini gerekse de siyasi iradelerin taarruzlarına karşın dünyayı “alttan” (yoksul ve ezilenlerin bakışıyla) inceleyen kurtuluşçu hareket, dinin seküler bağlamda yeniden yorumlanmasını “öze dönüş” açısından değerlendirmektedir.

8. Oturumu

Kongrenin 8. oturumu Doç. Dr. Necmettin Kızılkaya'nın riyasetinde Fıkıh: Fetva ve Kaza, Fıkıh Tarihi alanlarında gerçekleştirildi. İlk katılımcı Marmara Üniversitesi'nden Kamer Kal Hussien, “Osmanlı Ceza Yargılamasında Soruşturma: 1650-1750 İstanbul Örneği“ adlı tebliğini sundu. Konuya İslam hukukçularının zanlı bir kimse hakkında soruşturma yapmadan bir karara varılmasını caiz görmedikleri için, vukua gelmiş bir olayın aydınlatılması için zanlı hakkında soruşturma yaptıklarından, zanlının suçlu olup olmadığı ortaya çıkarmaya çalıştıklarından bahseden bir ön bilgiyle giriş yaptı. Tebliğci, Osmanlı yargılama sisteminde de aynı yolun takip edilmiş olması ve soruşturma yapması için devlet tarafından görevliler tayin edilmesi ve kadının kendisi bizzat soruşturma yapabileceği gibi devlet tarafından soruşturma ile görevlendirilmiş kimseler aracılığıyla da soruşturmayı gerçekleştirebileceğine değindi.

Sonraki bildiri Mustafa Akdemir Çok Programlı Anadolu Lisesi öğretmeni Sıddıka Ayaş tarafından “İslam Ceza Hukuku ve Türk Ceza Hukukunda Teammüd Kavramı Mukayesesi” konusu üzerine sunuldu. İşlenen bir suçun kasıtlı veya kasıtsız bir şekilde icra edilmiş olsun mutlaka bir yaptırım olduğundan yola çıkarak bu yaptırım; toplumsal düzenin sağlanması, bireylerin kişisel olarak diğer bireylere olan davranışlarında içsel olarak düşünmelerine vesile olması açısından gerekliliğinden bahsetti. Konuşmacı psikolojik ve manevi yönlü bir varlık olan insanın suç işlerkenki manevi yönünü bilmenin doğrudan mümkün olmadığını değerlendirirken, çalışmada öldürme fiillerindeki manevi yön olan teammüd kavramını İslam ceza hukuku ve Türk ceza hukuku kapsamında ele almaktadır.

Sonrasında İstanbul Üniversitesi'nden Ümmü Eymen Balbaba “Fıkhî Açından Tecavüz Sonucu Oluşan Gebeliğin Sona Erdirilmesi” başlıklı, görsel öğeler de içermekte olan, çağdaş İslam hukukçularının ve fetva kurullarının tecavüz sonucu

oluşan gebeliğin sona erdirilmesi hakkındaki görüşleri değerlendiren sunumunu tebliğ etti.

Son olarak da Sakarya Üniversitesi'nden Emine Gümüş, “XVIII. Yüzyıl Üsküdar Şer’iyye Sicillerinde İçki İçme Suçu ve Cezası” başlıklı, son derece derin bir araştırma neticesinde elde edilen arşiv bilgileriyle derlediği sunumunu gerçekleştirdi. Gümüş, İslam hukukunu uygulayan Osmanlı hukukunun, İslam hukuku ile hüküm verdiği, modernleşme hareketlerinin etkilerini görmeden Osmanlı'nın şer’iliği üzerinden, konuya dair suç ve verilen cezaları görmenin, bize Osmanlı'nın şer’iliği meselesinde bir delil oluşturmasının yanı sıra suç ve ceza hususunda adaleti görme imkânı sunacağını ileri sürdü. Gümüş çalışmasında XVIII. yüzyıl Osmanlı toplumunda içki içme suçunu Üsküdar mahkemesi kadı sicilleri bağlamında inceleyerek konuya dair, içki suçu özelinde sicillerden örneklerle Osmanlı'nın şer’iliği ve İslam hukukunu uygulamasını tebliğ etti.

12. Oturum

Arap Dilinin Gelişimi başlığı altında Yrd. Doç. Dr. Celalettin Divlekçi başkanlığıyla ve 4 tebliğcinin katılımıyla gerçekleştirildi. İlk katılımcı olan, Akdeniz Üniversitesi Arş. Gör. Turan Bahşi, “Nahiv Öğretiminde Manzûm Eserler: İbn Mâlik’in El-Elfiyye’si Örneği” konu başlığıyla tebliğini sunmadan evvel oturum başkanı Divlekçi de kendisine, atıfta bulunduğu eser hakkında bazı ön bilgiler vererek eşlik etti. İbn Mâlik’in, nahiv ilmini şiirsel bir üslupla anlattığı el-Elfiyye adlı manzumesi, bu alanda kaleme alınan eserler için adeta bir dönüm noktası olarak kabul edildiğini, Arap dili öğretiminden günümüze kadar temel bir eser olarak okutulmuş, öğrenciler tarafından ezberlenmiş ve ayrıca birçok bilgin tarafından esere şerh ve hâşiye yazılmış bir eser olduğunu belirten Bahşi bu bildirisinde nahiv ilminin ortaya çıkış süreci, İslâmi ilimlerdeki elfiyye geleneği ve İbn Mâlik ile ilgili kısaca bilgi vererek el-Elfiyye’nin nahiv ilmi açısından değerini tespitiye yönelik, eserin bölümleri, içeriği, İbn Mâlik’in konu anlatımında kullandığı üslupları tasvir ve tahlil yöntemleri ışığında inceledikten sonra nahiv öğretimi açısından eserin değeri üzerinde durmuştur.

Akabinde Erciyes Üniversitesi Arş. Gör. Süheyla Hale Bayırbaş, “Arap Dilbilimcilerinin ‘Anlam Değişmesi’ Olgusuna Yaklaşımları: İbn Kuteybe Örneği” adlı

sunumuyla, dildeki anlam değişimleri olgusu, sebepleri ve keyfiyeti Arap dili üzerinden, genel olarak ilk dönem Arap dilcilerin görüşleri ve özelden İbn Kuteybe'nin konu ile ilgili çalışmalarını esas alarak değerlendirdi.

Sonrasında Karamanoğlu Mehmetbey Üniversitesi Arş. Gör. Yonis İnanç, “Nahvin Teşekkül Sürecinde Kıraatlerle İlişkisi” tebliğini gerçekleştirdi. Kur'ân ve Kur'ân'ın farklı okunuş şekillerinin, nahiv ilmi için önemli bir kaynak olduğu fikriyle konuyu ele alan İnanç, bu çalışmada Arap nahvinin teşekkül sürecinde kıraatlerle olan irtibatından söz ederek nahvin ilimleşme sürecinde hangi kaynaklardan yararlandığı, yararlandığı kaynaklar arasında Kur'ân kıraatlerinin yeri ve kıraatlerden yararlanma biçimini tartıştı. Ayrıca tebliğci dilcilerin kıraatlere bakışı, kıraatlerin dil ilimleri içindeki kaynak değeri, nahvin teşekkülüne etki eden faktörler ve bu faktörler arasında kıraatlerin etki gücünü de ele aldı.

Bu oturumun son tebliğcisi Marmara Üniversitesi Öğr. Gör. Omar Kal Hussien de, “Hicrî IV. Asırda Mezhep Taassubuna Karşı Ulemanın Tavrı”adlı sunumuyla IV. (X.) asırda farklı çıkarlar sebebiyle mezhepçiliğin nasıl tetiklendiğini o dönemde yaşamış meşhur âlimlerin hayatları üzerinden ortaya koymaya çalışarak ümmetin birliğini gözeten âlimlerin bu husustaki çabalarından söz etti ve bu çabaların ne gibi olumlu neticeler ortaya çıkardığını zikretti.

16. Oturum

Yrd. Doç. Dr. Rifat Türkel'in başkanlığında gerçekleşen Dinler ve Mezhepler Tarihi konulu oturum, Recep Tayyip Erdoğan Üniversitesi Arş. Gör. Emine Battal tarafından sunulan “Yeni Dini Hareketlerde Cinsiyet Roller ve Kadın Deneyimi Üzerine Bir İnceleme” tebliğiyle başladı. Battal bildirisinde, cinsiyet konusunda farklı anlayış ve uygulamalara sahip olan ydh'lerde cinsellik ve cinsiyete yönelik söylem ve deneyimler incelenerek kadının toplumsal ve dini hayattaki yeri üzerinde durdu. Konuşmacı daha sonra kadına yönelik farklı söylemlerin ortaya çıkmasının temel nedenlerini tespit etmeye ve bu tespitlerden hareketle ydh'lerde kadın algısı yorumlamaya çalıştı.

Daha sonra Kastamonu Üniversitesi Arş. Gör. Beyza Aybike Deveci, “İyiliğin Kötülüğe Karşı Zaferi: Durga Puca” adlı tebliğini sundu. Çalışmasını, dünyanın en eski dinlerinden biri olan ve günümüzde de hala varlığını devam ettiren Hinduizm’deki durga pūcā festivali üzerine yapmış olan tebliğci, tüm Hindistan’da bir olgu haline gelen festivalin temelinde yüce bir varlık ve bu varlığın yaşamış olduğu olayları anlatmaya ve bu olayların Hindular için ne ifade ettiği göstermeye çalıştı.

Ardından Mardin Artuklu Üniversitesi Arş. Gör. Bilal Toprak, “Dinler Tarihi Perspektifinden Klaus Schmidt ve Göbekli Tepe” adlı tebliğini sundu. Tebliğci, Göbekli Tepe’de M.Ö. 10.000’lere tarihlenen kült alanında bulunan semboller, hayvan figürleri ve tapınakların gelişigüzel inşa edilmediğini, ciddi bir motivasyon ve çok sayıda insanın belli bir amaç doğrultusunda organize olmasıyla meydana geldiğini vurguladığı çalışmada, bu kazı alanının başkanlığını yapan Klaus Schmidt’in düşünceleri, dinler tarihi perspektifinden inceleyerek, araştırmının arkeolojik verilerin din çalışmalarında kullanılmasına örnek teşkil etmesini temenni etti.

Son olarak da, Diyanet İşleri Başkanlığı’ndan Hasan Basri Demirer, “Teşekkür Sürecinde Mu’tezile-Şia Etkileşimi” adlı çalışmasını sundu. Sunumuna Şia ve Mu’tezile mezheplerinin tarihsel oluşum süreçlerini özetleyerek başlayan konuşmacı Şia’nın genel olarak, İmamiyye Şiası, Zeydiyye ve İsmailiyye şeklinde kollara ayrılmışsa da, konunun sınırlandırılması maksadıyla sadece İmamiyye Şiası’nı değerlendirdi.

20. Oturum

Kongrenin 20. Oturumunda “Türkiye’nin Hükümet Sistemi: Parlamenter Sistem ve Başkanlık Sistemi Tartışmaları”, “Hukuka ve Ahlaka Aykırılık İkileminde Seküler Devletin Cezalandırma Mantığı”, “Modernleşme ve Hukuk: Savigny ve Namık Kemal’in Hukuka Dair Düşünceleri Çerçevesinde Hukukun Kaynağı ve Amacı Sorunu” Eski Türk Toplumlarında Özel Hukuka Dair Uygulamalar oturumları ile Prof. Dr. Muharrem Kılıç başkanlığında Hukuk Felsefesi ve Sosyolojisi oturumu yapıldı.

Oturumun ilk tebliğcisi Batuhan Ustabulut, “Türkiye’nin Hükümet Sistemi: Parlamenter Sistem ve Başkanlık Sistemi Tartışmaları” adlı bildirisini sundu. Son yıllarda sıklıkla gündemde kendisine yer bulan başkanlık sistemine ilişkin tartışmalar

sıcaklığını korumaya devam etmekte olduğunu belirtti. Ustabulut, 2007 yılında yapılan halk oylaması ile cumhurbaşkanının halk tarafından seçilmesinin sağlanması, Türkiye’deki hükümet sisteminin parlamenter sistemden uzaklaşıp yarı başkanlık sistemine doğru kaydığı yönünde bir fikrin ortaya atılmasına yol açmış olduğunu açıkladı. Ayrıca tebliğci başkanlık sisteminin demokrasi geleneğimizde yeri olduğu yönünde bir algı oluşturulmaya çalışılırken parlamenter sisteminin yüz yıldan daha fazla bir zamandan beri Türkiye’de uygulanmaya geldiği göz ardı edilmekte olduğundan bahsetti.

Oturumun ikinci tebliğcisi Ali Osman Karaoğlu, “Hukuka ve Ahlaka Aykırılık İnkileminde Seküler Devletin Cezalandırma Mantığı” adlı bildirimini sundu. Karaoğlu, hukuk ve ahlak arasındaki ilişkinin boyutu mensup olunan dine, medeniyete veya felsefi düşünceye göre farklılık arz edebilmekte olduğunu belirtti. Ancak tebliğci bu ilişkinin bir problematik olarak dini veya ahlaki ideoloji taşımayan seküler devletin hukuk düzeni olduğunu dile getirdi. Bir devletin seküler olup olmadığı herhangi bir dinin değişmez sabitelerini devletin mevcut hukuk düzeninin değişmez temeli yapıp yapmadığına göre belirlendiğini belirten konuşmacı, seküler devletin ahlak anlayışının din kuralları etrafında şekillenmeyeceğine, toplumun mevcut kabulleri üzerine kurulduğuna ve toplum değiştikçe ahlak anlayışının da değişebileceğine temas etti.

Oturumun üçüncü tebliğcisi Rıdvan Değirmenci, “Modernleşme ve Hukuk: Savigny ve Namık Kemal’in Hukuka Dair Düşünceleri Çerçevesinde Hukukun Kaynağı ve Amacı Sorunu” adlı bildirimini sundu. Değirmenci, tabii hukuk kuramcısı olarak nitelenen hukuk filozoflarının adalet, eşitlik, hürriyet, güvenlik gibi kavramlar etrafında ve sosyal sözleşme varsayımından hareketle çizdikleri toplum perspektifi, ilerleyen dönemlerde Anglo-Amerikan devlet ve hukuk sistemini oluşturmuş, Fransız ihtilali sonrasında ise kıta Avrupası’nın hukuk düşüncesini temellendirmiş olduğundan bahsetti.

Oturumun dördüncü tebliğcisi Okan Açıl, “Eski Türk Toplumlarında Özel Hukuka Dair Uygulamalar” adlı bildirimini sundu. İnsan her devirde bireysellik ihtiyacı bulunduğu bahseden konuşmacı bu ihtiyacın kişisel alan, kişisel zaman, kişisel mülk gibi dışa vurumlar veya tatminler ile giderilmeye çalışılmasının ilk çağlardan itibaren kendisini göstermekte olduğundan bahsetti. Ayrıca konuşmacı tarihsel

çerçeveden özel hukuka ait addedilen hak ve uygulamaların, yaşanan devir, yaşanan kültür ve yaşanan coğrafyaya göre değişiklikler gösterdiğini belirtti.

24. Oturum

“İslam Hukuku” başlığıyla 24. oturum, Prof. Dr. Haluk Songur başkanlığında gerçekleştirildi. Oturum, Esmâ Çubukçu’nun “İbn Kudâme’nin Usûl ve Furû‘ Bağlamında Maslahat Anlayışı” isimli tebliği ile açıldı. Çubukçu, maslahat kavramının tanımı ile ilgili bir girişten sonra maslahat hakkında yapılan tartışmaların ve ihtilafların odak noktasına değindi. Ardından konuşmacı sahabe döneminden itibaren geçen süreçte maslahata yönelik verilen hükümlere temas ederek Hanbelî hukukçularından İbn Kudâme’nin “Ravzatu’n-Nâzır ve Cünnetü’l-Münâzır” isimli usûl eserinde maslahat konusu üzerinde durdu.

Bir sonrakikonuşmacı Zehra Sula, “İslâm Siyâset Teorisinde Hâkimiyet Telakkisi” isimli tebliğini sundu. Tebliğinde İslâm’ın emrettiği herhangi bir yönetim biçimi olup olmadığını sorgulayan Sula, Kur’ân ve sünnetin emrettiği herhangi bir normatif yönetim modelinin mevcut olmadığını belirtti. Bu konunun İslam’ın evrenselliği ve değişen şartların gerekleri açısından da değerlendirilebileceğine dikkat çekti.

Ayşe Aktaş ise, “Osmanlılar’da Şurût İlmi: Ali Haydar Efendi Örneği” tebliğini sundu. Aktaş, belgeleme ilmi olan İlm-i şurûtu, bir nevî günümüzdeki noterlik müessesesinin İslâm hukukundaki adı olarak tanımladıktan sonra bu ilmin sakk mecmûalarıyla devam ettirildiğini belirterek, tarihî seyrine değindi. Sakk mecmûalarının ilk örneğinin Ebu’s-Suûd Efendi’ye ait olduğu bilgisinin ardından konuyu, silsilede ismi yer alan Ali Haydar Efendi’nin eserleri üzerinde detaylandırdı.

Oturumda son olarak Neslihan Merve Nur Vural’ın, “Poligami Bağlamında Taşyıcı Anneliğin İslam Hukuku Açısından Değerlendirilmesi” isimli tebliği yer aldı. Vural; tıpta yanıt vermeyen tedavilerin, aileleri yeni arayışlara yönelmeye sevk ettiğine ve bunların başında da taşıyıcı annelik uygulamasının yer aldığına değindi. Birçok alana konu olan bu uygulamanın ilahiyat alanında da tartışmalı bir konu olarak karşımıza çıktığını vurgulayarak ilgili görüşleri sundu.

28. Oturum

Kongrenin 28. Oturumu olarak VI. Salonda gerçekleşen “İdare Hukuku” konulu tebliğlere Yrd. Doç. Dr. Vahdettin Aydın başkanlık etti. Oturumun ilk konuşmacısı olan Buket Abanoz, “Ceza İnfaz Kurumlarında Özelleştirmenin Çok Boyutlu Değerlendirilmesi ve Türkiye’de Uygulanabilirliği” konulu tebliği ile hapisanelerin özelleştirilmesi üzerinde durdu. Özel sektör hapisane uygulamasının genellikle ABD’de uygulandığını dile getiren Abanoz, çalışmalarının bir kısmının Batı kaynaklı olduğunu ifade ederek özelleştirmenin hukuka uygunluğu konusunu ele alacağını belirtti.

Ardından “Medellin, Kolombiya Kentsel Dönüşüm Projelerinin Kentsel Dönüşüm Hukukuna Hâkim Olan İlkeler Çerçevesinde Değerlendirilmesi” konulu tebliği ile kentsel dönüşümü sosyolojik boyutundan ziyâde hukukî açıdan ele alacağını dile getirdi.

Oturumun üçüncü konuşmacısı ise “Kentsel Dönüşüm Hukukunun Çok Boyutluluğu İlkesi Bağlamında Süleymaniye Yenileme Projesi” isimli tebliği ile Elif Aslı Akyüz oldu. 16. yüzyılda inşa edilen Süleymaniye Külliyesi’nin bulunduğu konum itibarıyla de önemli bir bölgede yer aldığını vurgulayarak söze başlayan Akyüz, önceleri canlı bir çevreye sahip olan Süleymaniye’nin Cumhuriyet döneminde inşa edilen yeni yapılara duyulan ilgiyle birlikte eski popüleritesini kaybettiğini dile getirerek kentsel çöküntü haline geldiğini ifade etti.

32. Oturum

Dördüncü salonun ve aynı zamanda kongrenin son oturumunda Tefsirde Yeni Eğilimler konusunda bildiriler sunuldu. Yrd. Doç. Dr. Ercan Şen’in başkanlığında icra edildi. Kahramanmaraş Sütçü İmam Üniversitesi Yrd. Doç. Dr. Fatih Tiyek, “Kur’an’ın Sabiteleri Ve Tefsirin Yöntemi Çerçevesinde Bilimsel Tefsire Bakış” adlı sunumuna Kur’an ayetlerinin tefsirine dair girişimleri lehinde olup bütünüyle kabul etmek veya aleyhinde olup tamamen reddetmek yerine savunulan görüşlerin ve ortaya konulan örneklerin Kur’an’ın sabiteleri ve tefsirin yöntemi çerçevesinde değerlendirilmesi red ve

kabulün ideolojinin bir ürünü değil de metodolojinin bir ürünü olması açısından daha doğru bir yaklaşım olduğu teziyle sunumunu gerçekleştirdi.

Sonrasında Mardin Artuklu Üniversitesi Yrd. Doç. Dr Ahmet Akbaş “Kabul ve Ret Kısılcacında Bilimsel Tefsir Metodu” adlı sunumunu gerçekleştirdi. Tarihsel süreç içerisinde kimi ilim adamlarının, kendi dönemlerinin bilimsel kabullerine göre Kur’ân ayetlerini yorumlarken yapmış oldukları bazı hataların, böyle bir gayretten vazgeçmeye değil, bilakis bu tecrübelerden istifade ederek daha sağlam, derinlikli, tutarlı ve temkinli yorumlar yapmaya götürmesi gerektiğini savunan tebliğci ifrat ve tefrite kaçmadan, Arap dilinin imkânları dâhilinde ve eldeki bilimsel bilgi ve bulgulardan da azami ölçüde istifade ederek Kur’ân’ı anlamaya çalışmanın, hatta ayetlerin ifadelerinden hareketle gelecekteki bilimsel gelişmelere ışık tutup onların önünü açmanın, Kur’ân’ın asıl hedefinin insanın hidayeti olduğu gerçeğiyle çelişmediği gibi onun ilahi bir kelim olduğunu ispatlama sadedinde insanın hidayeti hedefine yardımcı olmaktan olduğunu vurguladı.

Son olarak Sakarya Üniversitesi Arş. Gör. Sakin Taş, “Son Dönem Âlimlerinden Subhi Es-Sâlih’in ‘Mebâhis Fî Ulûmi’l-Kur’ân’ Adlı Eserinin Ulûmu’l-Kur’ân Açısından Değeri” başlıklı tebliğini sundu. Tebliğde Lübnan iç savaşı sırasında suikaste uğrayan subhî es-sâlih’in “‘mebâhis fî ‘ulûmi’l-kur’ân’” adlı eseri muhteva yönünden ön bir değerlendirmeye tabi tuttu. Ardından Taş, yazarın eserindeki yöntemi ile telifinde kullandığı kaynakları gözler önüne serilerek eser Suyuti’nin *el-İtkan* ile modern dönemde yazılan bir diğer ulûmu’l-kur’an eseri olan Zürkânî’nin *Menâhil* adlı kitaplarıyla mukayese etti. Ayrıca tebliğde Mebâhis’te bulunup da kendisinden önce telif edilen Ulûmu’l-Kur’ân eserlerinde bulunmayan özgün yanlar tespit edilerek bu eserin Kur’ân ilimleri alanında ki katkıları ile bu sahaya yeni bir eğilim getirip getirmediği konusu tartışıldı.